

Dneska by to šlo

S ohledem na čas západu, respektive východu Slunce, nápadnost úkazu a další astronomické vlivy, ale i vzhledem na aktuální předpovědi počasí, je reálná pravděpodobnost možnosti dnes v noci pozorovat

KVADRANTIDY 2014

Astronomický rok 2014 začíná, tak, jak je to obvyklé, pravidelným meteorickým rojem Kvadrantid. Jejich vrchol, který tentokrát připadá na večer 3. ledna 2014 (kolem 21. hod SEČ), bude velice vhodný pro pozorování. Nov připadající na 1. leden nám poskytne ideální tmavou oblohu pro představení desítek padajících hvězd za hodinu. Severní polokoule je pro Kvadrantidy příhodná s ohledem na kladnou deklinaci roje (+49°). Ideální podmínky v průběhu noci však letos připadají na východní Asii, kde v období maxima bude již po místní půlnoci. Ale ani Evropa na tom není beznadějně. Radiant budeme mít po celou noc nad horizontem, byť v čase maxima pouhých 10° nad severem. Situace se ovšem v průběhu dalších hodin bude hodinu po hodině lepší a to až do samotného svítání.

Noc a den v čase maxima meteorického roje Kvadrantid 3. ledna 2014 ve 20 hod UT

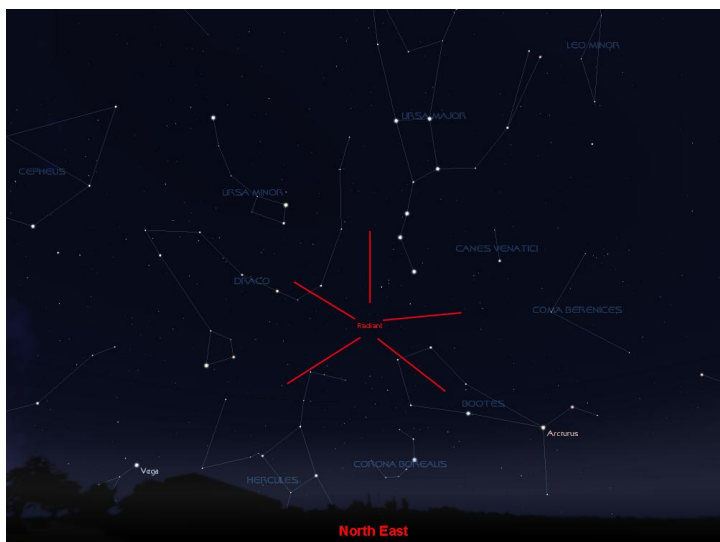
Kvadrantidy jsou prvním velkým meteorickým rojem roku. Jejich obvyklá aktivita připadá na období mezi samým závěrem předchozího roku a začátkem druhého týdne roku nového. Maximum aktivity se pak dostavuje v průběhu 2. nebo 3. ledna. Určitým problémem tohoto roje je jeho velice ostré maximum. Frekvence nad polovinou nejvyšší frekvence trvá obvykle pouhých cca 7 hodin. Při letošním předpověděném maximu 3. ledna 2014 ve 20 hodin UT to znamená interval mezi 17. až 24. hodinou UT. Jak už bylo řečeno v záhlaví, bude to znamenat, že nejvyšší intenzita roje se bude pro nás odehrávat v čase, kdy radiant bude putovat nad severním horizontem (17 hod. UT 16° SSZ, 20 hod. UT 10° S, 24 hod. UT 25° SSV). Výš nad severovýchodní obzor bude pak radiant stoupat až ve druhé polovině noci a nad ránem, na začátku svítání se dostane až na 65° (5 hod. UT 4. 1. 2014).

Roj dostal své jméno podle dnes již neexistujícího souhvězdí Zedního kvadrantu (Quadrans Muralis). To ze seznamu souhvězdí vypadlo v roce 1922, kdy Mezinárodní astronomická unie stanovila oficiální rozdělení oblohy. V tom čase ale už roj měl své jméno a to se nezměnilo dodnes. Občas je ale pro tento roj možné se setkat i s označení Bootidy podle současného souhvězdí Pastýře, do jehož severní části, blízko hranice se souhvězdím Draka, se promítá jeho radiant.

Kvadrantidy jsou dnes spojovány s mateřským tělesem 2003 EH1, což není kometa, jak je to obvyklé u většiny jiných rojů, ale planetka s oběžnou periodou 5,5 roku. Někteří odborníci pak hovoří o vyhaslé, mrtvé kometě. Na přelomu let 1490 a 1491 byla totiž po dobu pouhých šesti týdnů kometa označovaná dnes jako C/1490 Y1. Problém spočívá v tom, že veškerá tehdy získaná data byla samozřejmě pořízena pouze vizuálně a navíc krátké pozorovací období také výsledné přesnosti nepřidává. Může se tedy jednat o jedno a totéž těleso, ale také nemusí.

Obdobně jako u jiných rojů není nutno se při pozorování Kvadrantid dívat nějakým přesně daným směrem, ale vzhledem k malé výšce radiantu, víceméně nad severním horizontem, je vhodné vybrat si jako pozorovací pole ZSZ nebo VSV přibližně 50° nad obzorem. Právě v těchto oblastech (bočně od radiantu) budete mít největší šanci meteory roje spatřit nebo vyfotografovat.

Pozorovat určitě tentokrát začnete již od večera, i když geometricky nastávají optimální podmínky pro pozorování roje až po půlnoci. Ale to už bude maximum pro rok 2014 za námi a mohli bychom tak přijít o mnoho jasných padajících hvězd. Pro zvýšení šancí je vhodné dodržet několik obecných zásad. Pro pozorování si vyberte tmavé místo, pokud možno mimo dosah pouličního osvětlení a s otevřeným výhledem, především ve směru vašeho pozorování. Úkaz sledujte neozbrojenýma očima bez užití dalekohledu či triedru. Pro dosažení co největšího pohodlí si lehněte na lehátko či do zahradní židle a počítejte s nízkou teplotou! Zimní oblečení a teplá deka či spacák jsou v tomto ročním období naprostou nezbytností. Vhod přijde i termoska s teplým čajem nebo kávou a něco k zakousnutí. Noc je nyní v zimě hodně dlouhá.

Přeji jasnou oblohu a v celém následujícím roce mnoho zajímavých a krásných astronomických zážitků.

